

Can Tōmato

Quadarius Whitson

Rijerbal in Būrokraam ko
ikijen Ta ko Rekkar ñan
Enbwin & Kōjbarok Mōñā
- Baamle & Jain an Riwia

Kōmelele ko Imaan

Ta eo elaplok an kakememej eok kin jomar jen tōmato būrooro ko relukkun enno im rej etoto ion vain? Joñan wōt juon aer enno ñe rej jen jikin kallip eo am, jikin kallip eo an armej eo epāake eok, ak ilo makūt ko. Ilo an wōr kein jerbal ko rejimwe ñan can im juon iiōk eo komaroñ kōjerbale, komaroñ mōñā tōmato ko ñe emōj an mej vain ko. Kwar ke jella ke ibwiljin eloñ kain pejtōbol ak leen wōjke elabtata an tōmato can jen jikin ekkat ko? Remaroñ can ilo eloñ kain waween – ilo aer tipdikdik, likio, ak jimetan. Jen lale waween ko reman tata ñan jerbal e tōmato.

Kōmelele ko Rekadu

- **Joñan an Eman & Kōmman Kelet** – Lale bwe kwon kelet tōmato ko ejelok-nañinmej ie, elabtata ro rekar jinoe kalo ion vain eo im reben im maroñ depdep jekjek ko aer ilo ien aer can im kadiklok aer maroñ bidodo. Jab can tōmato ko jen vain ko remej ak rekar jōrrāan jen an lap an mōlo. Tōmato kūrriin ko remaroñ can ilo an eman jabdewōt im ilo am loore naan in rojāñ ko ikijen an laplok ajet ko ippeir jen leen wōjke ko emōj aer kalo.
- **Jerbal in kōmman ajet** – Ñan am lale joñan ajet eo eman ñan tōmato ko relikiō, tipdikdik, ak emōj aer erōm juuj, kōjerbale naan in rojāñ ko ilo Tebōl 1. Kōmman ajet ej aikuj ñe kwoj pressure can ak boel tōmato ko ilo dān.

Likūt ajet ñan lowaan jar ko mōkta jen am likūt tōmato ñan lowaan. Likūt juon tablespoon in jukwa kajojo quart bwe en jab lap nemān ajet. Vinegar emaroñ kōmman bwe en wōr oktak in nām ko rejjab emman.

- **Sodium** – Kōjerbale jōḷ ej an juon māke bebe ñan kōjerbale ilo tōmato ko aer. Jōḷ emaroñ jerbal ñan jimor nām im ñan kōjbarok kōlar.

Jerbal e

Jokdoon ñe boel dān im ien jerbal ko rej walok (lale Tebol 2 im Tebol 3), katak ko rekāal rej kwalok ke ñan jot menko rej kōmman jen tōmato, pressure can enij kōmman bwe en laplok joñan eman eo an ñan enbwin. Iiōk ko rej kwalok kin pressure can remaroñ kōjerbale kein iiōk ko edik-ajet ie im emaroñ can wōt ilo pressure can ilo jejjotin awa eo emōj kwalok.

*Arkansas ej
Kambōoj eo Ad*

Lale webjait eo ad ilo:
<https://www.uaex.uada.edu>

Ajet	Pint	Quart
Juuj in Lemon ilo Bato	1 tablespoon	2 tablespoon ko
Citric Ajet	¼ teaspoon	½ teaspoon
Vinegar (5% joñan ajet)	2 tablespoon ko	4 tablespoon ko

Teböl 1. Naan in rojāñ ko ikijen joñan ajet ñan can tōmato.

Tōmato ko emōj Kajidikdik (Ilo an Ejelok Bar Dān Koba)

Eitin 22 baun in tōmato rej aikuj kajojo load in can ñan 7 quart; 14 baun rej aikuj kajojo load in can ñan 9 pint. Juon bushel ej 53 baun joñan eddoin im maroñ debij 17 ñan 20 quart in tōmato ko emōj kajidikdik, tarrin 2¾ baun kajojo quart.

Kwale tōmato ko im likūt ilo dān eo ej du iumin 30 ñan 60 jekkon ak ñan ñe kilin enij jinoe tum; innem likit ilo dān mōlo. Tumi kil ko im jolok iolapin tōmato eo. Jolok jabdewōt jikin ko rejōrrāñ ak jab eman kōlar ko aer im wanmaanlok wōt ñan am mwijit tōmato ko ñan emān mottan.

Ilo juon aenbat kilep, kamenen juon-jen jijjino in tōmato ko emōj mwijit ñan emān mottan. Ilo an tōmato ko etet ñan aenbat eo, katipdikdik er kin juon kein nono ej kōmman jen alal ak jibuun. Menin ej kōmman bwe en duoj tok jidik dān jen i. Wanmaanlok ilo am kamenen tōmato ko. Boktak i bwe en jab bwil.

Ilo ien eo tōmato ko renij boel, jinoe etet tōmato ko rekar emān mottan ilo am jidik jidik. Beddo boktak e. Tōmato ko rej kab etet rejjab aikuj in tipdikdik; renij māke bidodo lak ilo aer bwil im ilo am boktak er. Wanmaanlok wōt ñan ñe emaat aolep tōmato. Boel iumin 5 minit.

Pija eo ej itok jen National Center for Home Food Preservation.

Likūt lemon juuj eo jen bato ak citric ajet ñan jar ko āinwot an pād ilo teböl eo ej kwalok kin ajet. Ñe etobar joñan eo eman, likūt juon teaspoon in joḷ ñan kajojo quart jar, ak ½ teaspoon ñan kajojo pint. Kanne jar bwil ko ilo ien eo emokaj tata kin tōmato bwil. Likit ½ - inij in an ejelok kobban loñin jar eo. Jolok jabdewōt bubble ej walok jen koto. Iri tōrerein kilaaj ko. Kajimwe mej ko im jermal e jar ko āinwot an kōmelele ilo Tebol 2 ak 3.

Likio ak Jimetan Tōmato

Eitin 21 baun in tōmato rej aikuj kajojo load in can ñan 7 quart; 13 baun rej aikuj kajojo load in can ñan 9 pint. Juon bushel ej 53 baun joñan eddoin im maroñ debij 15 ñan 21 quart in tōmato — tarrin 3 baun kajojo quart.

Kwale tōmato ko. Likūt ilo dān eo ej du iumin 30 ñan 60 jekkon ak ñan ñe kilin enij jinoe tum; innem likit ilo dān mōlo. Tumi kil ko im jolok iolapin tōmato eo. Likit wōt ilo an likio ak jimetan.

Pija eo ej itok jen National Center for Home Food Preservation.

Likūt lemon juuj eo jen bato ak citric ajet ñan jar ko āinwot an pād ilo teböl eo ej kwalok kin ajet. Ñe etobar joñan eo eman, likūt juon teaspoon in joḷ ñan kajojo quart jar, ak ½ teaspoon ñan kajojo pint.

ETET ilo AIBOJ

Pack eo Ebwil - Likūt tomato ko emōj kebooj e ilo juon paan kilep im likūt joñan aiboj eo ebwe ñan an joone aoleper. Boel iumin 5 minit. Kanne jar bwil ko ilo ien eo emokaj tata kin tōmato bwil, likit ½ - inij in an ejelok kobban loñin jar eo. Likit dān in kamat eo ñan jar ko bwe en juon aolepen tōmato ko, likit ½ - inij in an ejelok kobban loñin jar eo. Jolok jabdewōt bubble ej walok jen koto. Iri tōrerein kilaaj ko. Kajimwe mej ko im jermal e jar ko āinwot an kōmelele ilo Tebol 2 ak 3.

MWEIUK EO	WAWEEEN KANNE	JOÑAN JAR EO	AWA IN JERBAL E	GAUGE PRESSURE ÑAN KEIN CAN ILO JOÑAN UTIEJ KO REJ OKTAK (ILO BAUN)		
				DIAL GAUGE	GAUGE EO EWÖR EDDOIN	
				0-2,000 ft	0-1,000 ft	1,000+ ft
Tōmato ko emōj KAJIDIKDIK	BWIL	pint ak quart ko	20 min	6 lb	5 lb	10 lb
		pint ak quart ko	15 min	11 lb	10 lb	15 lb
Likio ak jimetan tōmato REJ ETET IPPĀN AIBOJ	Bwil ak UKOOD	pint ak quart ko	15 min	6 lb	5 lb	10 lb
		pint ak quart ko	10 min	11 lb	10 lb	15 lb
Likio ak jimetan tōmato REJ ETET IPPĀN JUUJ AK ILO AN EJELOK BAR DĀN	BWIL ak UKOOD	pint ak quart ko	40 min	6 lb	5 lb	10 lb
		pint ak quart ko	25 min	11 lb	10 lb	15 lb

Tebōl 2. Awa ko rej rojāñ in loore ñan tōmato ko ilo kein pressure can.

MWEIUK EO	WAWEEEN KANNE	JOÑAN JAR EO	TIEMPO EN MINUTOS PARA ALTITUDES DE			
			0-1,000 FT	1,001-3,000 ft	3,001 – 6,000 ft	Loñin 6,000 ft
Tōmato ko emōj KAJIDIKDIK	BWIL	pint ko	35 min	40 min	45 min	50 min
		quart ko	45 min	50 min	55 min	60 min
Likio ak jimetan tōmato	BWIL ak UKOOD	pint ko	40 min	45 min	50 min	55 min
ETET ILO AIBOJ		quart ko	45 min	50 min	55 min	60 min
Likio ak jimetan tōmato REJ ETET IPPĀN JUUJ AK ILO AN EJELOK BAR DĀN	BWIL ak UKOOD	pint ak quart ko	85 min	90 min	95 min	100 min

Tebōl 3. Awa ko rej rojāñ ñan jermal e tōmato ko ilo kein can eo ej kōjerbale boel-dān.

Etet Ukood – Kamenen dān ñan tōmato ko rej etet ñan boel. Teini jar bwil ko kin tōmato ukoot ko emōj kepooji, likit ½ - inij in an ejelok kobblan loñin jar eo. Joone tōmato ko ilo jar ko kin dān boel, likit ½ - inij in an ejelok kobban loñin jar eo. Iri tōrerein kilaaj ko. Kajimwe mej ko im jermal e jar ko äinwot an kōmelele ilo Tebol 2 ak 3.

Etet ilo an Ukood im Ejelok Dān le

Kanne, jar erre eo im bwil kin tōmato ukood ko. Keen lal lak tōmato ko ilo jar ko ñan ñe kōta ko renij obrak

kin juuj. Likit ½ - inij in an ejelok kobban loñin jar eo. Iri tōrerein kilaaj ko. Kajimwe mej ko im jermal e jar ko äinwot an kōmelele ilo Tebol 2 ak 3.

Etet ilo Tōmato Juuj

Etet Bwil: – Liküt tōmato ko ilo juon pan in kōmat kilep im likit joñan tōmato juuj eo ebwe ñan joone aoleper. Boel tōmato ko im juuj iumin 5 minit. Kanne jar ko kin tōmato bwil, likit ½ - inij in an ejelok kobblan loñin jar eo. Likit tōmato juuj bwil eo ñan jar ko ñan juon aolepen tōmato ko, likit ½ - inij in an ejelok

kobblan loñin jar eo. Jolok jabdewōt bubble ej walok jen koto im kōmman oktak ñan kōta eo loñin jar ko ñe aikuj. Iri tōrerein kilaaj ko. Kajimwe mej ko im jermal e jar ko āinwot an kōmelele ilo Tebol 2 ak 3.

Etet Ukood: –Kamenen tōmato juuj ilo juon paan. Kanne jar ko kin tōmato ukood, likit ½ - inij in an ejelok kobblan loñin jar eo. Joon tōmato ko ilo jar ko kin tōmato juuj bwil, likit ½ - inij in an ejelok kobblan loñin jar eo. Jolok jabdewōt bubble ej walok jen koto im kōmman oktak ñan kōta eo loñin jar ko ñe aikuj

Iri tōrerein kilaaj ko. Kajimwe mej ko im jermal e jar ko āinwot an kōmelele ilo Tebol 2 ak 3.

Melele ko rej Itok Jen:

Jibañ ikijen Can Ippām Māke. United States Rā eo an Jikin Ekkat, Melele ko ilo Bulletin eo kin Ekkta No. 539. Kakāāl 2015.

Lukkun Bidodo Kōjbarok e (Nōmba Jijjino.). Jermal ko Relablok, University of Georgia, Athens. Kakāāl 2015.

Kamolol ej etal ñan Easter H. Tucker, rijeje eo jinion.

Buriin jen University of Arkansas Jermal ko Relablok im Jermal in Buriin.

QUADARIUS WHITSON ej juon rijermal in Rijermal in Bürokraam ko ikijen Ta ko Rekkar ñan Enbwin & Kōjbarok Mōñā ilo Jain ko an Baamle im Riwia ippān University of Arkansas Doulol eo an Jikin Ekkat Jermal ko Relablok, Little Rock.

Kōmman ilo jermal ko Relablok, Jermal ko ilo Māe 8 im Juun 30, 1914, kobalak ippān Rā eo an Jikin Ekkat, Tūrektor, Jermal ko Relablok, University of Arkansas. University of Arkansas Doulol eo an Jikin Ekkat ej lellok aolep būrokraam ko Relablok im Bürokraam in Katak ko ilo an ejelok kaljeklak ikijen ia eo juon ej itok jen e, kolar, ñe emaan ak kora, waween an juon kwalok e māke, ia eo baamle eo aer ej itok jen e, kabuñ, yiiō, nañinmej, utamwe, jekjek in palele ak ritarinae, melele ko ikijen kijin armej, ak jabdewōt bar waween kōjbarok, im juon Jikin Jermal eo Ejimwe Jermal/Juon Wōt Kain Melele.